

Advies over Vizier 2030

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Adviesvrager: Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed

**Uitgebracht door de Algemene Raad op 26 april 2018 met eenparigheid
van stemmen**

Vorbereiding: Werkgroep Memorandum op 17 april 2018 onder
voorzitterschap van Mia Douterlungne

Dossierbeheerder: *Roos Herpelinck*

1 Situering

In 2016, zeventig jaar na hun oprichting, keurden de VN de resolutie: “transforming our world: the 2030 Agenda for sustainable development” goed.

Deze agenda bouwt voort op het proces met millenniumdoelstellingen dat dateerde uit 2000¹. De strategische agenda voor duurzame ontwikkeling probeert diverse eenzijdigheden van de millenniumstrategie te vermijden: de te enge focus op de ontwikkeling in het Zuiden, zonder sterk appel op alle leden van de verenigde naties, het ontbreken van doelen met betrekking tot werkgelegenheid, een te mathematische aanpak van ontwikkeling. De agenda werd ook gezien als te voluntaristisch en te weinig pragmatisch.

De agenda wordt verbreed en evenwichtiger opgebouwd zodat meerdere perspectieven van duurzaamheid onder de aandacht worden gebracht. Vanuit een onderwijsbril valt op dat onderwijs wordt gezien als een maatschappelijke sector die bijdraagt tot duurzame ontwikkeling. Het onderwijsluik is daardoor veel evenwichtiger opgebouwd, ook voor landen waar al een veralgemeende leerplicht bestaat. De agenda probeert ook het vrijblijvende karakter van de millenniumdoelen te doorbreken door een sterkere opvolgingsstrategie te koppelen aan de strategische doelen.

Vizier 2030 is het Vlaamse antwoord op de beleidsafspraken gemaakt binnen de verenigde naties voor duurzame ontwikkeling.

2 Advies

2.1 Transparantie tussen strategische beleidsprocessen verhogen

Vizier 2030 geeft een Vlaamse invulling aan de strategische ontwikkelingsdoelen (SDG's) die eerder werden onderschreven in het kader van de Verenigde Naties. Deze doelen hebben de verdienste dat ze een brede benadering van duurzaamheid koppelen aan een visie op verschillende beleidsdomeinen waaronder onderwijs en vorming. Ze zetten landen in verschillende stadia van ontwikkeling aan om na te denken over beleidsdoelstellingen die voor hun eigen samenleving en burgers relevant zijn.

---

¹ Een goed overzicht is terug te vinden in Lonne POSSOINNIER en Rudy DE MEYER, De Millenniumdoelstellingen: wachten op de grote doorbraak? –MO-paper, nr. 46, september 2010 (https://www.mo.be/sites/default/files/MO-paper46_millennium.pdf)

Daarnaast lopen binnen internationale organisaties zoals de EU en de OESO meerdere vergelijkbare strategische beleidsprocessen met een vergelijkbaar opzet²: internationale kaderwerken die op het nationale/regionale niveau een meer concrete invulling krijgen. Binnen de Vlaamse overheid heeft ook de uitrol van de visie 2050 eenzelfde ambitie om lange termijn doelstellingen voor beleid te bepalen.³

De Vlor vraagt de overheid om een maximale coherentie na te streven tussen de verschillende strategische beleidsdoelstellingen die moeten worden gerealiseerd en dit zowel op het niveau van de Vlaamse doelstellingen als op het vlak van de benchmarks en indicatoren.

De Vlor waardeert alvast dat de overheid haar strategische oefening afzet tegen de horizon van 2030, wat een meer realistische termijn is dan 2050.⁴ De lange tijdshorizon maakt het moeilijk om de juiste inschatting te maken van toekomstige kansen en uitdagingen. De Vlor pleitte ervoor om eerder te redeneren vanuit de middellange termijn en een tijdspanne van 10 à 15 jaar te gebruiken, zoals hier gebeurt. Dit sluit ook beter aan bij de Europese actieplannen en coherenter te werken.

2.2 Meerwaarde en valkuilen van strategische kaders adequaat gebruiken

De Vlor pleit ervoor om strategische oefeningen die binnen internationale of andere contexten tot stand komen op een evenwichtige én realistische manier een plaats te geven in de beleidscyclus. Daarvoor moet de overheid zich bewust zijn van de sterktes maar ook van de beperkingen van dergelijke oefeningen.

Als sterktes ziet de Vlor dat deze strategische oefeningen een kans bieden om korte termijnbeleid te overstijgen en een brede visie te ontwikkelen. Indien een dergelijk kader participatief tot stand komt, biedt het ook een breed draagvlak voor bepaalde veranderingen. Deze kaders en vooral de opvolging ervan aan de hand van benchmarks en indicatoren in een internationaal perspectief geeft het Vlaams beleid de kans om zich te vergelijken met andere

2

Initiatief	Internationaal kader	Vlaams actieplan
EU	Europe 2020 strategy / education training 2020. Deze strategie maakt momenteel het voorwerp uit van een evaluatie op het niveau van de lidstaten van de EU. De Vlor brengt over de evaluatie van het programma "Education and training 2020" een afzonderlijk advies uit.	Pact 2020
VN	Transforming our world: the 2030 Agenda for sustainable development	Vizier 2030
OESO	Education 2030 OECD skills strategy framework	Uitwerking van een Vlaamse skills strategie + transitie LLL 2050

³ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de nota 'Visie 2050. Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen'](#), 26 november 2015.

⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de nota 'Visie 2050. Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen'](#), 26 november 2015.

landen én om de eigen evolutie op te volgen. Deze oefeningen bieden kansen om verkokering in beleid tegen te gaan en te werken vanuit een meer integrale visie.

Aan de andere kant wijst de Vlor ook op het relatieve karakter van dergelijke oefeningen. Er zijn altijd al heel wat disrupties in de maatschappelijke ontwikkeling die onverwacht naar boven komen en waarop een adequaat antwoord moet worden gegeven vanuit het beleid. Een strategisch doel op lange termijn kan geen afdoend antwoord geven op concrete beleidsproblemen die opduiken. De Vlor wees hier ook al op naar aanleiding van het advies over visie 2050.⁵ Deze doelen overstijgen ook meerdere legislaturen en kunnen dus leiden tot spanningen met nieuwe politieke verhoudingen in het parlement en de regering.⁶

2.3 De onderwijsdoelen in hun globaliteit

De Vlor merkt op dat de onderwijsdoelstellingen vanuit meerdere perspectieven te schraal zijn. De raad formuleert vooraf de globale perspectieven en bespreekt daarna de specifieke onderwijsdoelen in het punt 2.3.

2.3.1 Meer ambitieuze doelen formuleren voor onderwijs

De Vlor pleit voor meer ambitieuze onderwijsdoelen in vizier 2030. Dit vanuit meerdere perspectieven.

- In de eerste plaats vindt de Vlor dat internationale verdragen afgesloten in het kader van de VN en geratificeerd in het Vlaams Parlement zoals het Kinderrechtenverdrag (1989) en het verdrag over de rechten van personen met een handicap (2009) een minimum vastleggen. Doelstellingen bepaald in vizier 2030 kunnen niet minder ambitieus zijn dan waar Vlaanderen zich eerder al verdragsrechtelijk toe heeft geëngageerd.
- Ten tweede stelt de Vlor vast dat VN-doelen (en hun concretisering) op meerdere terreinen ambitieuzer zijn dan de doelen uit Vizier 2030.
- Ten derde waren voor sommige vergelijkbare doelen in het pact 2020 meer concrete streefcijfers vastgelegd. De Vlor vindt dat Vizier 2030 niet minder ambitieus kan zijn dan wat toen al is vooropgesteld. Deze doelen zijn trouwens ook belangrijk in het kader van de beleidsprocessen in het kader van Europe 2020 en education and training 2020.

De onderwijsdoelen uit Vizier 2030 zijn zeer generiek geformuleerd daar waar de VN-doelen vaak een kwalitatieve invulling aan het doel geven. De VN-doelen geven duidelijker aan dat het om een inclusief beleid moet gaan dat meerdere doelgroepen extra kansen biedt en ze geven ook kwalitatieve invulling aan bepaalde doelen.

2.3.2 Een brede visie op vorming garanderen op de verschillende onderwijsniveaus

De Vlor stelt vast dat de invulling die de VN geeft aan onderwijs en vorming breder is dan de doelen verwoord in Vizier 2030. De Vlor mist de klemtonen op een brede visie op vorming waarin de meerdere functies van onderwijs worden vermeld. Duurzaamheid wordt vermeld maar andere

---

⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de nota 'Visie 2050. Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen'](#), 26 november 2015.

⁶ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de nota 'Visie 2050. Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen'](#), 26 november 2015.

belangrijke vormingsaspecten zoals globaal burgerschap, gendergelijkheid, mensenrechten, vredesopvoeding en geweldloosheid, respect voor culturele diversiteit worden niet vermeld als vormingsdoelen.

2.3.3 Alle onderwijsniveaus en onderwijsvormen meenemen in de doelen van vizier 2030

De Vlor waardeert dat levenslang leren als een volwaardig onderwijsvorm wordt vermeld in deze strategische doelen. Deze extra klemtoon die minder aandacht krijgt in de VN-doelen wordt terecht toegevoegd aan de strategische doelen. Het is ook het enige onderwijsdoel dat een concreet meetbare maar bijzonder uitdagende doelstelling verwoordt.

Het valt de Vlor op dat het deeltijds kunstonderwijs dat sinds kort decretaal is verankerd in het beleidsdomein onderwijs hier niet wordt vermeld. De Vlor betreurt dat.

Het valt de Vlor ook op dat de VN-doelen diverse doelen bevatten die expliciet verwijzen naar technische en beroepsgerichte opleidingen.

2.3.4 Een sterkere aandacht voor transversaliteit van beleid⁷

De Vlor stelt vast dat de onderwijsdoelen uit Vizier 2030 geen band leggen met andere beleidssectoren zoals armoedebestrijding, gelijke kansenbeleid, welzijn en tewerkstellingsbeleid. De Vlor mist een consequente visie op een inclusief beleid. Nochtans is net het vermijden van verkokering een van de belangrijke troeven van dergelijke strategische denkoefeningen.

2.4 De specifieke doelen

2.4.1 Doel 7. Participatie in kleuteronderwijs

De Vlor stelt vast dat de Vlaamse doelen (in tegenstelling tot de VN-doelen) geen onderscheid maken tussen meisjes en jongens. Ze vermelden alleen het kleuteronderwijs en niet de andere vormen van kinderopvang. Ze vermelden ook niet uitdrukkelijk kwetsbare doelgroepen waarvan geweten is dat ze minder een beroep op kinderopvang en minder deelnemen aan het kleuteronderwijs. Ze vermelden ook niet het recht van baby's en peuters op vroege ontwikkelingskansen.

2.4.2 Doel 8. Gelijke toegang tot alle onderwijsniveaus met maximale leerkansen

De Vlor stelt vast dat de Vlaamse doelen het woord "elke lerende" gebruiken. Op zich is een inclusieve benadering positief maar dit mag er niet toe leiden dat de beleidsaandacht voor kwetsbare groepen in het onderwijs (gender) of kwetsbare lerenden (lerenden met een handicap, kinderen in kwetsbare posities, etnische achtergrond) zou verzwakken.

Krachtens art. 28 van het kinderrechtenverdrag verplichten de lidstaten zich ertoe om gratis lager onderwijs aan te bieden en bij te dragen in de kosten van het secundair onderwijs.

---

⁷ Ook dit was al een vraag in het advies over de nota Visie 2050. Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de nota 'Visie 2050. Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen'](#), 26 november 2015.

Kinderen hebben recht op informatie over en begeleiding bij onderwijs en beroepskeuze. Wordt dit minimum uit het kinderrechtenverdrag niet meer als uitgangspunt genomen?

Deze doelstelling legt ook de klemtoon te eenzijdig op “toegang” in plaats van op het afmaken van de opleiding. Ten tweede wijst de raad erop dat “leerkansen” een veel vrijblijvender formulering is dan leerresultaten (zoals vermeld in de VN-tekst, doelen 4.1, 4.3 en 4.5).

Positief is dan wel weer dat Vlaanderen hier ook het volwassenenonderwijs vermeldt; dit in tegenstelling tot het deeltijds kunstonderwijs.

2.4.3 Doel 9. Aanbod en faciliteiten bij de verschillende onderwijsverstrekkers

De Vlor verkiest de formulering van de VN die veel duidelijker weergeeft dat lidstaten moeten inzetten op kwaliteitsvolle schoolinfrastructuur met aandacht voor zowel kwetsbare lerenden als voor de kwaliteit van de leeromgeving.

2.4.4 Doel 10. Essentiële onderdelen van leerprogramma's

De Vlor vindt het belangrijk dat alle onderwijsniveaus en onderwijsvormen een breed vormingsconcept hanteren. Het is belangrijk dat deze brede vormende rol van onderwijs mee wordt verankerd in strategische denkoefeningen. Het is zeker een verdienste van Vizier 2030 dat duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt wordt gezien als een onderdeel van een bredere vorming om te participeren aan de samenleving, duurzame ontwikkeling te bevorderen en om te gaan met snelle veranderingen.

De Vlor mist in de omschrijving de subjectiverende functie van onderwijs die even essentieel is als de bovenvermelde rollen (kwalificerend en maatschappelijke integratie). De tekst bevat ook geen expliciete aandacht voor mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit (VN-doel 4.7).

2.4.5 Doel 11. Opleidingsdoelen bij opleidingsverstrekkers buiten onderwijs

De Vlor waardeert de aandacht voor verbreding van de opleidingsdoelen bij andere opleidingsverstrekkers.

De formulering van de doelstellingen roept echter veel vragen op over de rol die andere opleidingsverstrekkers opnemen buiten onderwijs. Is het de bedoeling van dit strategisch doel om verdere commercialisering van onderwijs te stimuleren? Indien dit het opzet is, verzet de raad zich hiertegen en vraagt om een beperktere formulering van dit doel. Gaat het hier enkel om het volwassenenonderwijs? Kan dit ook betrekking hebben op kwetsbare groepen zoals vluchtelingen, mensen uit de basiseducatie?

2.4.6 Doel 12. Kansen om secundair onderwijs af te werken/terugdringen ongekwalificeerde uitstroom

De Vlor stelt vast dat de benchmark voor de ongekwalificeerde uitstroom niet langer vermeld wordt zoals in het pact 2020. Daardoor is niet duidelijk wat het huidige aspiratieniveau is van de

Vlaamse Regering om voortijdig schoolverlaten te beperken. Dit zal de monitoring die dit plan moet ondersteunen bijzonder bemoeilijken.

2.4.7 Doel 13. Deelname aan formeel en non-formeel volwassenenonderwijs of vorming

De Vlor stelt vast dat dit het enige doel is dat een zeer duidelijke benchmark vooropstelt. Indien de Vlaamse Regering hier werk wil van maken (wat de Vlor onderschrijft), is het wenselijk om een duidelijke implementatiestrategie met bijhorende financiële middelen uit te werken.⁸

2.4.8 Doel 15. Kennis van het Nederlands

De VN-doelstellingen 4.6. leggen hier een totaal andere klemtoon door te spreken over “een geletterdheid en gecijferdheid voor jongeren en volwassenen” (ongeacht de gender). Kennis van het Nederlands is belangrijk voor maatschappelijke integratie maar kan niet in de plaats komen van een onderbouwd beleid op het vlak van geletterdheid zoals beschreven in het plan geletterdheid.⁹ Internationaal zijn trouwens standaarden vastgelegd om het niveau van (voldoende) geletterdheid op populatieniveau op te volgen. De Vlor vraagt om die hier mee op te nemen.

De Vlor vindt dat hier ook een band kan worden gelegd met een beleid rond meertaligheid bij alle lerenden.

2.4.9 Doel 16. Erkenning van competenties en kwalificaties

De Vlor verwijst naar de opmerkingen verwoord in punt 2.4.5. over commercialisering van onderwijs.

2.4.10 Ontbrekende doelen: leerkrachten en andere onderwijsprofessionals / studiebeurzen en sociale voorzieningen

De Vlor stelt vast dat de VN de lidstaten ertoe aanzetten om ook doelen te bepalen over de inzet van gekwalificeerde leerkrachten. Het is bijzonder merkwaardig dat er in de Vlaamse doelen geen enkele verwijzing naar de opleiding, professionalisering of competenties van leerkrachten of andere onderwijsprofessionals is terug te vinden.

De VN-doelen roepen de landen ook op te investeren in studiebeurzen voor lerenden uit ontwikkelingslanden en in meer welvarende landen. De Vlor vindt nochtans dat sociale voorzieningen voor lerenden in de verschillende onderwijsniveaus in het algemeen en studiefinanciering in het bijzonder van cruciaal belang zijn.

2.5 Governance

2.5.1 Monitoring van het proces aan de hand van indicatoren en doelstellingen

Momenteel hanteren verschillende internationale organisaties een eigen set aan indicatoren om de vooruitgang ten opzichte van de SDG's op te volgen: de VN, OESO en Eurostat. De nota van de

---

⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over het financieringsdecreet volwassenenonderwijs](#), 3 oktober 2017.

⁹ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024](#), 26 oktober 2017.

Vlaamse regering stelt vast dat de indicatoren van Eurostat het dichtst aansluiten op de VRIND-indicatoren. Ze zijn het meest relevant voor Vlaanderen. Ze zijn ook het makkelijkst te koppelen aan clusters en doelstellingen. De Vlor ondersteunt de wil van de overheid om waar mogelijk bestaande indicatoren te integreren in dit proces. De ontwikkeling van indicatoren is immers een duur en complex proces.

Er moet echter nog een complex proces van matching gebeuren om te beslissen welke bestaande indicatoren kunnen worden herbenut en of er bijkomende nieuwe indicatoren nodig zullen zijn. Deze oefening zal alvast worden bemoeilijkt door het feit dat er nog geen benchmarks (op een na) worden vastgelegd en door het feit dat de Vlaamse doelen generiek en niet operationeel zijn geformuleerd. De Vlor vraagt om deze oefening grondig aan te pakken en dit te doen in nauw overleg met de onderwijspartners (zie punt 2.2.2).

De Vlor is er voorstander van om de doelen te koppelen aan meer concrete streefdoelen. Deze situeren zich uiteraard op Vlaams en op beleidsniveau. Ze zijn niet toepasbaar op scholen.

2.5.2 Een participatief proces voor de verdere concretisering en implementatie¹⁰

De Vlor vindt het belangrijk dat de doelen ook worden omgezet in een concrete implementatiestrategie. Dit veronderstelt een concretisering van de doelen (o.m. in streefcijfers of benchmarks), overleg over de relevante indicatoren en een implementatieplan (tijdsplan en adequate voorwaarden om de doelen te realiseren). Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat in onderwijs meerdere actoren verantwoordelijkheid dragen en dit op meerdere beleidsniveaus. Deze strategie moet daarom tot stand komen in een participatief proces waarin de onderwijsgeledingen voor het onderwijsluik een actieve rol spelen. Dit zou kunnen in het kader van de Vlor. De Vlor wil hier zeker toe bijdragen.

Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Ann Verreth
voorzitter

---

¹⁰ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de nota 'Visie 2050. Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen'](#), 26 november 2015.

Vergelijkende overzichten strategische oefeningen in het kader van internationale samenwerking

1 De onderwijsdoelen vergeleken (op niveau van concretisering)

Vizier 2030	SDG
Doel 7. In 2030 participeren alle jonge kinderen (2,5 tot 5 jaar) aan het kleuteronderwijs	Doel 4.2. Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens in hun vroege kindertijd toegang hebben tot een kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs
Doel 8. In 2030 verzekert Vlaanderen een gelijke toegang tot basisonderwijs, secundair onderwijs en tot hoger onderwijs en volwassenenonderwijs, en bieden we maximale leeransen voor elke lerende	Doel 4.1. Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens op een vrije, billijke en kwalitatief hoogstaande manier lager en middelbaar onderwijs kunnen afwerken, wat moet kunnen leiden tot relevante en doeltreffende leerresultaten Doel 4.3. Tegen 2030 gelijke toegang garanderen voor alle vrouwen en mannen tot betaalbaar en kwaliteitsvol technisch, beroeps- en hoger onderwijs, met inbegrip van de universiteit Doel 4.5. Tegen 2030 genderongelijkheden wegwerken in het onderwijs en zorgen voor gelijke toegang tot alle niveaus inzake onderwijs en beroepsopleiding voor de kwetsbaren, met inbegrip van mensen met een handicap, inheemse bevolkingen en kinderen in kwetsbare situaties
Doel 9. In 2030 voorzien we een kwalitatief aanbod en kwalitatieve faciliteiten bij de verschillende onderwijsverstrekkers (in alle onderwijsniveaus)	4.a. Bouwen en verbeteren van onderwijsfaciliteiten die aandacht hebben voor kinderen, mensen met een beperking en gendergelijkheid en die een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving bieden voor iedereen.
Doel 10. Tegen 2030 bieden opleidingen in alle onderwijsniveaus een solide basis van kennis, vaardigheden en attitudes waardoor lerenden op een volwaardige manier aan de samenleving kunnen participeren, duurzame ontwikkeling in al haar dimensies kunnen bevorderen en snel nieuwe ontwikkelingen kunnen oppikken. Dat wil zeggen dat het secundaire onderwijs, het hoger onderwijs en het	4.4. Tegen 2030 het aantal jongeren en volwassenen met relevante vaardigheden, met inbegrip van technische en beroepsvaardigheden, voor tewerkstelling, degelijke jobs en ondernemerschap aanzienlijk opdrijven 4.7. Er tegen 2030 voor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere

volwassenenonderwijs ook voorbereiden op een duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt	via vorming omtrent duurzame ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling
Doel 11. Tegen 2030 zijn opleidingen bij opleidingsverstrekkers (buiten onderwijs) gericht op zowel levenslang als levensbreed leren, door een solide basis van kennis, vaardigheden en attitudes aan te bieden waardoor (naast de competenties) ook de wendbaarheid en de maatschappelijke participatie van lerenden bevorderd worden	
Doel 12. In 2030 krijgen alle jongeren de kans om minstens kwalitatief secundair onderwijs af te werken, waarbij zij relevante en doeltreffende leerresultaten behalen, en is de ongekwalificeerde uitstroom sterk teruggedrongen.	4.4. Tegen 2030 het aantal jongeren en volwassenen met relevante vaardigheden, met inbegrip van technische en beroepsvaardigheden, voor tewerkstelling, degelijke jobs en ondernemerschap aanzienlijk opdrijven
Doel 13. In 2030 volgen drie keer zoveel volwassenen formeel of non-formeel onderwijs of vorming als in 2015.	
Doel 15. Doel 15. Tegen 2030 streeft Vlaanderen naar een voldoende kennis van het Nederlands voor elke persoon die zich langdurig in Vlaanderen heeft gevestigd.	Doel 4.6. Er tegen 2030 voor zorgen dat alle jongeren en een groot aantal volwassenen, zowel mannen als vrouwen, geletterd en rekensvaardig zijn
Doel 16. Doel 16. In 2030 erkent Vlaanderen als lerende samenleving competenties en kwalificaties, waar ze ook verworven zijn	
	4.b. Tegen 2020 het aantal studiebeurzen wereldwijd en substantieel verhogen dat beschikbaar is voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, de kleine eilandstaten in ontwikkeling en de Afrikaanse landen, voor toegang tot het hoger onderwijs, met inbegrip van beroepsopleiding en programma's omtrent informatie en communicatietechnologie, techniek, ingenieurswezen en wetenschappen, in ontwikkelde landen en andere ontwikkelingslanden
	4.c Tegen 2030 op aanzienlijke wijze de toevloed verhogen van gekwalificeerde leraren, ook via internationale samenwerking voor lerarenopleidingen in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten in ontwikkeling.

2 De doelen in de verschillende doelstellingenkaders

Vizier	SDG (zoals geformuleerd door de VN)	2050	Pact 2020	Vlaamse skills strategie
Vizier 1. In 2030 blijft het aandeel gezinnen dat leeft in armoede en geconfronteerd wordt met sociale uitsluiting bij de laagste in vergelijking met de best presterende landen in Europa, en is het aantal mensen dat leeft in armoede gedaald.	SDG 1: Beëindig de armoede overal en in al haar vormen; SDG 10: Verminder ongelijkheid binnen en tussen landen;		Doel 13. Armoede In 2020 ligt het aandeel inwoners dat leeft in armoede en geconfronteerd wordt met sociale uitsluiting laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen. Dit houdt in dat in 2020 in Vlaanderen elk gezin ongeacht de samenstelling, minstens een inkomen heeft dat de Europese armoederisicodrempel bereikt. In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen, ... Dit inspanningen resulteren o.m. in een halvering van het aantal kinderen dat geboren wordt in armoede, een beperking van de laaggeletterdheid tot 3% en op het vlak van huisvesting in een substantiële verhoging van de woonkwaliteit in 2020 door halvering t.a.v. 2006 van het aandeel van de bevolking dat een woning betreft met twee of meer structurele gebreken en/of een gebrek aan basiscomfort, o.a. door de creatie van minstens 43.000 bijkomende sociale huurwoningen zoals bepaald in het decreet Grond- en pandenbeleid.	Nog niet bepaald
Vizier 2. Tegen 2030 leven we gezonder op het vlak van voeding, lichaamsbeweging, geestelijk gezondheid en hebben we meer welbevinden (met specifieke aandacht voor zelfdoding en verslaving)	SDG 3. Verzekeren een goede gezondheid en promoten welzijn voor alle leeftijden	Transitie zorg en samenleven	Doel 17. Gezondheidsbevordering. In 2020 scoort Vlaanderen op diverse aspecten van de levenskwaliteit bij de hoogste van Europa. Dit blijkt uit een hoog geluksgevoel bij de bevolking, een hoge globale tevredenheid met de eigen leefsituatie, de	Nog niet bepaald

<p>waaronder gebruik van tabak, alcohol, drugs en gokken).</p>			<p>levensstandaard en langer leven in goede gezondheid. Hiertoe voert Vlaanderen een inclusief beleid, dat transversaal doorheen de verschillende beleidsdomeinen wordt uitgebouwd, in het bijzonder in de ouderenzorg, de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de bijzondere jeugdzorg. Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.</p>	
<p>Vizier 3. In 2030 is er in Vlaanderen een sportmentaliteit opdat gezond sporten en actief bewegen een gewoonte is in ons dagelijks leven, mede geïnspireerd door de bewegingsdriehoek.</p>	<p>SDG 3. Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welzijn voor alle leeftijden</p>	<p>Transitie zorg en samenleven</p>	<p>Geen afzonderlijk doel</p>	<p>Nog niet bepaald</p>
<p>Vizier 4. In 2030 voorziet Vlaanderen in een voldoende toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening in het licht van de zich wijzigende-maatschappelijke behoeften en sociaal-demografische ontwikkelingen.</p>	<p>SDG 3. Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welzijn voor alle leeftijden</p>	<p>Transitie zorg en samenleven</p>	<p>Doel 12. Zorg</p> <p>In 2020 voorziet Vlaanderen in een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening, dat toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaal-demografische ontwikkelingen. Bij de organisatie van het volledige hulp- en zorgcontinuüm staan efficiëntie, effectiviteit en daardoor de kwaliteit vanuit het oogpunt van de gebruiker centraal. Eerstelijnszorg- en thuiszorg zijn versterkt. Het ontstaan van groepspraktijken wordt gestimuleerd. In de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg is er voldoende aanbod gecreëerd. Voor minstens de helft van de kinderen tot 3 jaar worden formele en kwaliteitsvolle vormen van kinderopvang aangeboden.</p>	<p>Nog niet bepaald</p>
<p>Vizier 5. Tegen 2030 heeft elke Vlaming via de Vlaamse sociale bescherming recht op financiering van zorg die hem of haar zo veel mogelijk autonomie en eigen regie laat behouden of herwinnen, die beantwoordt aan de behoeften, vragen en doelstellingen van de persoon met zorgbehoefte en zijn naaste omgeving en die de kwaliteit van leven nastreeft, met zoveel mogelijk automatische rechtentoekenning. Tegen 2030 is de Vlaamse Sociale Bescherming aangepast aan</p>	<p>SDG 3. Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welzijn voor alle leeftijden</p>	<p>Transitie zorg en samenleven</p>	<p>Geen afzonderlijk doel</p>	<p>Nog niet bepaald</p>

de stijgende maatschappelijke noden onder meer omwille van de vergrijzing.				
Vizier 6. Tegen 2030 heeft elk gezin met een behoefte aan kinderopvang recht op een kwaliteitsvol, beschikbaar, betaalbaar, inclusief en rechtstreeks toegankelijk aanbod voor elk kind zonder onderscheid met aandacht voor de sociale functie van kinderopvang	SDG 3. Verzekeren van een goede gezondheid en promoten van welzijn voor alle leeftijden	Transitie zorg en samenleven	Doel 12. Zorg In 2020 voorziet Vlaanderen in een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening, dat toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaal-demografische ontwikkelingen. Bij de organisatie van het volledige hulp- en zorgcontinuüm staan efficiëntie, effectiviteit en daardoor de kwaliteit vanuit het oogpunt van de gebruiker centraal. Eerstelijnszorg- en thuiszorg zijn versterkt. Het ontstaan van groepspraktijken wordt gestimuleerd. In de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg is er voldoende aanbod gecreëerd. Voor minstens de helft van de kinderen tot 3 jaar worden formele en kwaliteitsvolle vormen van kinderopvang aangeboden.	Nog niet bepaald
Vizier 7. In 2030 participeren alle jonge kinderen (2,5- tot 5-jarigen) aan het kleuteronderwijs.	SDG 4: Zorg voor inclusief en universeel toegankelijk onderwijs van kwaliteit en bevorderen van kansen tot levenslang leren voor iedereen;	Transitie LLL?	Doel 11. Talent In 2020 is Vlaanderen verder uitgegroeid tot een lerende samenleving. Zoveel mogelijk kinderen en volwassenen moeten het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke vorming genieten. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in hoger onderwijs iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd). Concreet halveren we het aantal	Nog niet bepaald

			<p>schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.</p> <p>Ook zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.</p> <p>Een lerende samenleving erkent ten slotte competenties, waar en hoe ze ook verworven zijn</p>	
Vizier 8 In 2030 verzekert Vlaanderen een gelijke toegang tot basisonderwijs, secundair onderwijs en tot hoger onderwijs en volwassenenonderwijs, en bieden we maximale leerkansen voor elke lerende.	SDG 4: Zorg voor inclusief en universeel toegankelijk onderwijs van kwaliteit en bevorder kansen tot levenslang leren voor iedereen;	Transitie LLL	<p>Doel 11. Talent</p> <p>In 2020 is Vlaanderen verder uitgegroeid tot een lerende samenleving. Zoveel mogelijk kinderen en volwassenen moeten het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke vorming genieten. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat</p> <ul style="list-style-type: none"> i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in hoger onderwijs iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd). Concreet halveren we het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs. <p>Ook zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.</p>	Nog niet bepaald

			Een lerende samenleving erkent ten slotte competenties, waar en hoe ze ook verworven zijn	
Vizier 9. In 2030 voorzien we een kwalitatief aanbod en kwalitatieve faciliteiten bij de verschillende onderwijsverstrekkers (in alle onderwijsniveaus).	SDG 4: Zorg voor inclusief en universeel toegankelijk onderwijs van kwaliteit en bevorder kansen tot levenslang leren voor iedereen; SDG 8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen.	Transitie levenslang leren ??	Doel 11. Talent In 2020 is Vlaanderen verder uitgegroeid tot een lerende samenleving. Zoveel mogelijk kinderen en volwassenen moeten het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke vorming genieten. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in hoger onderwijs iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd). Concreet halveren we het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs. Ook zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren. Een lerende samenleving erkent ten slotte competenties, waar en hoe ze ook verworven zijn	
Vizier 10. Tegen 2030 bieden opleidingen in alle onderwijsniveaus een solide basis van kennis, vaardigheden en attitudes waardoor lerenden op een volwaardige manier aan de samenleving kunnen participeren, duurzame ontwikkeling in al	SDG 4: Zorg voor inclusief en universeel toegankelijk onderwijs van kwaliteit en bevorder kansen tot levenslang leren voor iedereen;	Transitie levenslang leren	Doel 11. Talent In 2020 is Vlaanderen verder uitgegroeid tot een lerende samenleving. Zoveel mogelijk kinderen en volwassenen moeten het best mogelijke onderwijs en de best	

<p>haar dimensies kunnen bevorderen en snel nieuwe ontwikkelingen kunnen oppikken. Dat wil zeggen dat het secundair onderwijs, het hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs ook voorbereiden op een duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt.</p>			<p>mogelijke vorming genieten. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat</p> <p>i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken</p> <p>ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in hoger onderwijs</p> <p>iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd). Concreet halveren we het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.</p> <p>Ook zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.</p> <p>Een lerende samenleving erkent ten slotte competenties, waar en hoe ze ook verworven zijn</p>	
<p>Vizier 11 Tegen 2030 zijn opleidingen bij opleidingsverstrekkers (buiten onderwijs) gericht op zowel levenslang als levensbreed leren, door een solide basis van kennis, vaardigheden en attitudes aan te bieden waardoor (naast de competenties) ook de wendbaarheid en de maatschappelijke participatie van lerenden bevorderd worden.</p>	<p>SDG 4: Zorg voor inclusief en universeel toegankelijk onderwijs van kwaliteit en bevorder kansen tot levenslang leren voor iedereen;</p> <p>SDG 8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen.</p>	<p>Transitie levenslang leren</p>	<p>Doel 11. Talent</p> <p>In 2020 is Vlaanderen verder uitgegroeid tot een lerende samenleving. Zoveel mogelijk kinderen en volwassenen moeten het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke vorming genieten. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat</p> <p>i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken</p> <p>ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in hoger onderwijs</p> <p>iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op</p>	

			<p>beroepsactieve leeftijd). Concreet halveren we het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.</p> <p>Ook zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.</p> <p>Een lerende samenleving erkent ten slotte competenties, waar en hoe ze ook verworven zijn</p>	
<p>Vizier 12 In 2030 krijgen alle jongeren de kans om minstens kwalitatief secundair onderwijs af te werken, waarbij zij relevante en doeltreffende leerresultaten behalen, en is de ongekwalificeerde uitstroom sterk teruggedrongen.</p>	<p>SDG 4: Zorg voor inclusief en universeel toegankelijk onderwijs van kwaliteit en bevorder kansen tot levenslang leren voor iedereen;</p>		<p>Doel 11. Talent</p> <p>In 2020 is Vlaanderen verder uitgegroeid tot een lerende samenleving. Zoveel mogelijk kinderen en volwassenen moeten het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke vorming genieten. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat</p> <p>i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken</p> <p>ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in hoger onderwijs</p> <p>iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd). Concreet halveren we het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet hooggeschoolde ouders</p>	

			<p>bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.</p> <p>Ook zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.</p> <p>Een lerende samenleving erkent ten slotte competenties, waar en hoe ze ook verworven zijn</p>	
Vizier 13 In 2030 volgen drie keer zoveel volwassenen formeel of non-formeel onderwijs of vorming als in 2015	SDG 4: Zorg voor inclusief en universeel toegankelijk onderwijs van kwaliteit en bevorder kansen tot levenslang leren voor iedereen;		<p>Doel 11. Talent</p> <p>In 2020 is Vlaanderen verder uitgegroeid tot een lerende samenleving. Zoveel mogelijk kinderen en volwassenen moeten het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke vorming genieten. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat</p> <p>i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken</p> <p>ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in hoger onderwijs</p> <p>iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd). Concreet halveren we het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.</p> <p>Ook zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.</p> <p>Een lerende samenleving erkent ten slotte competenties, waar en hoe ze ook verworven zijn</p>	

<p>Vizier 14. Tegen 2030 streven we naar een evenredige participatie van kansengroepen (doelgroepen in het gelijke kansen en integratiebeleid) aan alle aspecten van het maatschappelijk leven in Vlaanderen.</p>	<p>SDG 5. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes</p> <p>SDG 10. Dring ongelijkheid in en tussen landen terug.</p>		<p>Geen afzonderlijk doel over gender. Zit wel impliciet in doel 2 (solidaire en open samenleving), doel 9 (werkzaamheid) en 10 (werkbaarheid).</p>	
<p>Vizier 15. Tegen 2030 streeft Vlaanderen naar een voldoende kennis van het Nederlands voor elke persoon die zich langdurig in Vlaanderen heeft gevestigd.</p>	<p>SDG 4: Zorg voor inclusief en universeel toegankelijk onderwijs van kwaliteit en bevorder kansen tot levenslang leren voor iedereen</p> <p>SDG 10. Dring ongelijkheid in en tussen landen terug</p>		<p>Geen afzonderlijk doel</p>	
<p>Vizier 16. In 2030 erkent Vlaanderen als lerende samenleving competenties en kwalificaties, waar ze ook verworven zijn.</p>	<p>SDG 4: Zorg voor inclusief en universeel toegankelijk onderwijs van kwaliteit en bevorder kansen tot levenslang leren voor iedereen</p>		<p>Doel 11. Talent</p> <p>In 2020 is Vlaanderen verder uitgegroeid tot een lerende samenleving. Zoveel mogelijk kinderen en volwassenen moeten het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke vorming genieten. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat</p> <ul style="list-style-type: none"> i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in hoger onderwijs iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd). Concreet halveren we het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs. 	

			<p>Ook zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.</p> <p>Een lerende samenleving erkent ten slotte competenties, waar en hoe ze ook verworven zijn</p>	
<p>Vizier 17. Tegen 2030 voldoet 80% van de woningen aan de minimale veiligheids-, gezondheids- en woonkwaliteitsnormen.</p>	<p>SDG 11. Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief veilig, veerkrachtig en duurzaam.</p>	<p>Transitie slim wonen en leven</p>	<p>Doel 13. Armoede</p> <p>In 2020 ligt het aandeel inwoners dat leeft in armoede en geconfronteerd wordt met sociale uitsluiting laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen. Dit houdt in dat in 2020 in Vlaanderen elk gezin ongeacht de samenstelling, minstens een inkomen heeft dat de Europese armoederisicodrempel bereikt. In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen, ... Dit inspanningen resulteren o.m. in een halvering van het aantal kinderen dat geboren wordt in armoede, een beperking van de laaggeletterdheid tot 3% en op het vlak van huisvesting in een substantiële verhoging van de woonkwaliteit in 2020 door halvering t.a.v. 2006 van het aandeel van de bevolking dat een woning betreft met twee of meer structurele gebreken en/of een gebrek aan basiscomfort, o.a. door de creatie van minstens 43.000 bijkomende sociale huurwoningen zoals bepaald in het decreet Grond- en pandenbeleid.</p>	
<p>Vizier 18. Tegen 2030 garandeert Vlaanderen voor kmo's een gelijke toegang tot hulpbronnen, land, kennis, financiële diensten, kapitaal en markten, zodat ze toegevoegde waarde kunnen bieden en tewerkstelling genereren.</p>	<p>SDG 8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen</p> <p>SDG 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie</p>	<p>Transitie industrie 4.0</p>	<p>Doel 5. Ondernemerschap</p> <p>Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest aanzienlijk zodat we even goed scoren als de top 5 van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij. Er is meer doorgroei van bestaande ondernemingen. In Vlaanderen zullen er belangrijke planningsinspanningen moeten gebeuren om de lange termijnvraag naar</p>	

			<p>bedrijventerreinen te kunnen invullen. De ruimte die hiervoor nodig is, zal wetenschappelijk bepaald worden in het kader van het RSV-2020. Een economisch activeringsbeleid en de filosofie van de ijzeren voorraad dienen tegen 2020 het aantal effectief bruikbare bedrijventerreinen te verhogen tot minimaal 95% van het totaal aantal bestemde bedrijventerreinen.</p> <p>In 2020 heeft Vlaanderen een performante landbouw die de vergelijking kan doorstaan met de Europese landbouweconomische topregio's. Tegen 2020 zal in Vlaanderen het landbouwareaal uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen juridisch verankerd zijn met het oog op rechtszekerheid inzake exploitatie.</p>	
Vizier 19. Tegen 2030 zijn duurzame voedselproductiesystemen gegarandeerd en veerkrachtige landbouwpraktijken geïmplementeerd die de productiviteit en de productie kunnen verhogen.	SDG 2. Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw.		<p>Doel 5. Ondernemerschap</p> <p>Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest aanzienlijk zodat we even goed scoren als de top 5 van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij. Er is meer doorgroei van bestaande ondernemingen. In Vlaanderen zullen er belangrijke planningsinspanningen moeten gebeuren om de lange termijnvraag naar bedrijventerreinen te kunnen invullen. De ruimte die hiervoor nodig is, zal wetenschappelijk bepaald worden in het kader van het RSV-2020. Een economisch activeringsbeleid en de filosofie van de ijzeren voorraad dienen tegen 2020 het aantal effectief bruikbare bedrijventerreinen te verhogen tot minimaal 95% van het totaal aantal bestemde bedrijventerreinen.</p> <p>In 2020 heeft Vlaanderen een performante landbouw die de vergelijking kan doorstaan met de Europese landbouweconomische topregio's. Tegen 2020 zal in</p>	

			Vlaanderen het landbouwareaal uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen juridisch verankerd zijn met het oog op rechtszekerheid inzake exploitatie.	
Vizier 20. Tegen 2030 is de groei van het, BBP per capita in Vlaanderen minstens in stand gehouden en is daarbij een verdere ontkoppeling gerealiseerd tussen de economische groei enerzijds en het grondstoffenverbruik en de milieu-impact anderzijds.	SDG 8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen		Doel 1. Duurzame top- regio Vlaanderen groeit uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert. Het behoort in 2020 tot de top-5 van de kennisintensieve regio's op het vlak van geproduceerde en verdiende welvaart. Het Vlaamse Gewest blijft in 2020 bij de top 5 van de kennisintensieve regio's op het gebied van investeringen Doel 3. Internationalisering Vlaanderen herwint tegen 2020 zijn in de afgelopen tien jaar verloren aandeel in de wereldexportmarkt en exploreert in veel sterkere mate dan vandaag onbenut potentieel op het vlak van internationalisatie (zowel in goederen als in diensten). Het aantal buitenlandse directe investeringen in het Vlaamse Gewest neemt toe, evenals het ermee gepaard gaande investeringsbedrag. Tegen 2020 neemt het aantal exporterende bedrijven toe, het aantal exporterende kmo's verdubbelt (tegenover 2007). Het aandeel van de totale Vlaamse uitvoer naar snelgroeiende markten groeit tot 10%.	
Vizier 21. Tegen 2030 komt Vlaanderen tot een volledige tewerkstelling en behoort Vlaanderen tot de top van Europa inzake werkzaamheidsgraad met langere loopbanen en meer werkbare jobs.	SDG 8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen.	Transitie industrie 4.0	Doel 9. Werkzaamheid De globale werkzaamheidsgraad stijgt tot minstens 70% in 2020, dankzij een gemiddelde jaarlijkse groei van minstens een 0,5 procentpunt. De werkzaamheidsgraad van vrouwen blijft verder stijgen. Voor kansengroepen (allochtonen, personen met een arbeidshandicap en 50+) verdubbelt de gemiddelde jaarlijkse groei tot minstens 1 procentpunt. De Europese doelstelling voor 55+ (werkzaamheidsgraad van 50%) komt daarmee in zicht.	

			<p>Doel 10. Werkbaarheid</p> <p>Zowel de werkbaarheid van werknemers als van zelfstandigen groeit jaarlijks gemiddeld met minstens 0,5 procentpunt. De werkbaarheidsgraad verhoogt voor werknemers daardoor tot minstens 60% in 2020, en komt voor zelfstandigen in 2020 zo dicht mogelijk bij 55%. Dit impliceert dat voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies (psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privé-balans) hogere groeicijfers gescoord worden. Bijzondere aandacht gaat naar vrouwen, kansengroepen en bijzondere gezinssituaties. Hiertoe wordt in het algemeen gestreefd naar een betere afstemming tussen arbeid en gezin.</p>	
<p>Vizier 22. Tegen 2030 heeft Vlaanderen de transformatie gemaakt naar een polyvalente economie, die op een duurzame en competitieve manier welvaart en tewerkstelling creëert en die ondernemingen aanmoedigt om duurzame praktijken aan te nemen</p>	<p>SDG 8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen</p> <p>SDG 12. Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen</p>	<p>Transitie industrie 4.0</p>	<p>Doel 7. Energie</p> <p>Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dit komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede. Hiertoe worden enerzijds efficiëntiewinsten geboekt om de elektriciteitsvraag te beperken. Daardoor en in overeenstemming met de Europees aangegeven verbintenissen, is tegen 2020 de energie-efficiëntie gestegen, en dienovereenkomstig het (relatieve) energieverbruik gedaald. Zodoende is de CO₂-emissie tegen 2020 gedaald overeenkomstig de Europese aangegeven verbintenissen. Anderzijds wordt de productiecapaciteit voor elektriciteit uitgebreid -o.a. door het betrekken van voldoende spelers-, waarbij het aandeel elektriciteit geproduceerd uit hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve WKK aanzienlijk stijgt, zoals in Vlaanderen vereist zal zijn in uitvoering van de Europese richtlijn hernieuwbare energie. Ook wordt het elektriciteitsnet in dat kader omgevormd tot een internationaal goed geïnterconnecteerd en slim net</p>	

			<p>waarop decentrale productie-eenheden en nieuwe toepassingen kunnen worden gekoppeld.</p> <p>Doel 8. Eco-efficiëntie</p> <p>Een verdere ont koppeling van economische groei en het geheel van emissies en afvalproductie is gerealiseerd door een gestaag stijgende materiaal- en energie-efficiëntie in de verschillende maatschappelijke sectoren. De plaatsing van dak- of zoldervloerisolatie, de vervanging van enkel glas en inefficiënte verwarmingsinstallaties en innovaties in de sector zorgen er tegen 2020 onder andere voor dat het energiegebruik van het gebouwenpark aanzienlijk daalt. Tegen 2020 beantwoorden nieuwbouwwoningen aan de optimale energieprestatienorm. Vlaanderen slaagt erin om het potentieel aan economische activiteiten en werkgelegenheid dat uit deze beleidsopties voortvloeit, in het bijzonder ook in de hernieuwbare energiesector, zoveel mogelijk te realiseren.</p>	
Vizier 23. Tegen 2030 verhoogt Vlaanderen het, aantal kennisgedreven buitenlandse investeringen in Vlaanderen, die ook tewerkstelling genereren en neemt de export, het, aantal exporterende bedrijven evenals het exportaandeel buiten Europa toe.	SDG 8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen	Transitie industrie 4.0	<p>Doel 3. Internationalisering</p> <p>Vlaanderen herwint tegen 2020 zijn in de afgelopen tien jaar verloren aandeel in de wereldexportmarkt en exploreert in veel sterkere mate dan vandaag onbenut potentieel op het vlak van internationalisatie (zowel in goederen als in diensten). Het aantal buitenlandse directe investeringen in het Vlaamse Gewest neemt toe, evenals het ermee gepaard gaande investeringsbedrag. Tegen 2020 neemt het aantal exporterende bedrijven toe, het aantal exporterende kmo's verdubbelt (tegenover 2007). Het aandeel van de totale Vlaamse uitvoer naar snelgroeiende markten groeit tot 10%.</p>	
Vizier 24. Tegen 2030 is in Vlaanderen de ondernemerscultuur breed gedragen, stijgt het aantal starters en neemt het aantal snelgroeiende ondernemingen sterk toe,	SDG 8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen	Transitie industrie 4.0	<p>Doel 5. Ondernemerschap</p> <p>Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest aanzienlijk zodat we even goed scoren als de top 5 van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en</p>	

			<p>ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij. Er is meer doorgroei van bestaande ondernemingen. In Vlaanderen zullen er belangrijke planningsinspanningen moeten gebeuren om de lange termijnvraag naar bedrijventerreinen te kunnen invullen. De ruimte die hiervoor nodig is, zal wetenschappelijk bepaald worden in het kader van het RSV-2020. Een economisch activeringsbeleid en de filosofie van de ijzeren voorraad dienen tegen 2020 het aantal effectief bruikbare bedrijventerreinen te verhogen tot minimaal 95% van het totaal aantal bestemde bedrijventerreinen.</p> <p>In 2020 heeft Vlaanderen een performante landbouw die de vergelijking kan doorstaan met de Europese landbouweconomische topregio's. Tegen 2020 zal in Vlaanderen het landbouwareaal uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen juridisch verankerd zijn met het oog op rechtszekerheid inzake exploitatie.</p>	
Vizier 25. Tegen 2030 is Vlaanderen koploper in de digitale economie en maatschappij, ondersteund door een volledig uitgerolde state-of-the-art digitale infrastructuur.	<p>SDG 8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen</p> <p>SDG. 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.</p>	Transitie industrie 4.0	<p>Doel 4. Innovatie</p> <p>Vanuit een oogpunt van economische en maatschappelijke valorisatie besteedt Vlaanderen tegen 2014 3% van zijn BBP aan O&O. Het aandeel groeit verder na 2014. Dit uit zich in een verdubbeling (vanaf 2007) van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten en diensten, een hogere vertegenwoordiging van de speerpunt domeinen, zoals ICT en gezondheidszorg, logistiek en slim elektriciteitsnetwerk en een hoger aandeel werkenden in kennisintensieve sectoren tot op een gelijk niveau als de Europese topregio's. Ook het aantal patentaanvragen stijgt jaar op jaar. Innovatie wordt meer en beter verspreid over alle sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen, mede met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling. De overheidssteun voor eco-innovatie staat tegen 2020 op het niveau van de top 5 van de Europese regio's.</p>	

<p>Vizier 26. Tegen 2030 versterken we onze economie door de multimodale bereikbaarheid van Vlaanderen te verbeteren. Het vervoersnetwerk is toekomstbestendig met optimaal verknoopte en slimmere infrastructuur. Een sterk netwerk van verschillende modi vormt het mobiliteitssysteem dat de gebruiker gecombineerd aanwendt naar gelang zijn of haar vervoersvraag.</p>	<p>SDG. 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.</p>		<p>Doel 6. Logistiek en infrastructuur</p> <p>De economische poorten zijn vlot bereikbaar via de verschillende transportmodi (weg, spoor, water of lucht) en via de verschillende transportdragers (zowel privaat als openbaar vervoer). Hiermee realiseren we minder dan 5% verliesuren (op het totaal aantal gereden voertuiguren) op de hoofdwegen en beperken we het milieu-impact van het goederen- en personenvervoer. Hiertoe worden missing links in het transportnetwerk (op de weg, water en het spoor) van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen weggewerkt. De vervoersstromen worden dynamisch beheerd teneinde de beschikbare infrastructuur optimaal te gebruiken. Om logistieke activiteiten maximaal te valoriseren, trekken we logistieke spelers aan die ten volle toegevoegde waarde en werkgelegenheid creëren.</p>	
<p>Vizier 27. Tegen 2030 heeft de Vlaamse industrie een belangrijk aandeel in de economie en is de aanpassing van de Vlaamse industrie, die zich toespitst op innovatieve goederen en diensten met een hoge toegevoegde waarde, een feit.</p>	<p>SDG. 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.</p>		<p>Doel 4. Innovatie</p> <p>Vanuit een oogpunt van economische en maatschappelijke valorisatie besteedt Vlaanderen tegen 2014 3% van zijn BBP aan O&O. Het aandeel groeit verder na 2014. Dit uit zich in een verdubbeling (vanaf 2007) van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten en diensten, een hogere vertegenwoordiging van de speerpunt domeinen, zoals ICT en gezondheidszorg, logistiek en slim elektriciteitsnetwerk en een hoger aandeel werkenden in kennisintensieve sectoren tot op een gelijk niveau als de Europese topregio's. Ook het aantal patentaanvragen stijgt jaar op jaar. Innovatie wordt meer en beter verspreid over alle sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen, mede met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling. De overheidssteun voor eco-innovatie staat tegen 2020 op het niveau van de top 5 van de Europese regio's.</p>	
<p>Vizier 28. Tegen 2030 is de vertraging van de productiviteitsgroei ongedaan gemaakt en scoren we hoger dan het Europese gemiddelde.</p>	<p>SDG 8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen</p>		<p>Doel 1. Duurzame top- regio</p> <p>Vlaanderen groeit uit tot een competitieve, polyvalente kennis-economie die op een duurzame manier welvaart creëert. Het behoort in 2020 tot de top-5 van de kennisintensieve regio's op het vlak van geproduceerde en verdiende welvaart. Het Vlaamse Gewest blijft in 2020</p>	

			bij de top 5 van de kennisintensieve regio's op het gebied van investeringen.	
Vizier 29. op korte termijn groeit de besteding aan onderzoek en ontwikkeling naar 3% van het BBP, waarbij het aantal onderzoeks- en ontwikkelingswerkers sterk toeneemt, en daarna verbeteren we onze relatieve positie ten opzichte van de top van Europa.	SDG. 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.		Doel 4. Innovatie Vanuit een oogpunt van economische en maatschappelijke valorisatie besteedt Vlaanderen tegen 2014 3% van zijn BBP aan O&O. Het aandeel groeit verder na 2014. Dit uit zich in een verdubbeling (vanaf 2007) van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten en diensten, een hogere vertegenwoordiging van de speerpunt domeinen, zoals ICT en gezondheidszorg, logistiek en slim elektriciteitsnetwerk en een hoger aandeel werkenden in kennisintensieve sectoren tot op een gelijk niveau als de Europese topregio's. Ook het aantal patentaanvragen stijgt jaar op jaar. Innovatie wordt meer en beter verspreid over alle sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen, mede met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling. De overheidssteun voor eco-innovatie staat tegen 2020 op het niveau van de top 5 van de Europese regio's.	
Vizier 30. In 2030 voeren alle ondernemingen en organisaties een strategisch competentiebeleid.	SDG 4: Zorg voor inclusief en universeel toegankelijk onderwijs van kwaliteit en bevorder kansen tot levenslang leren voor iedereen SDG 8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen		Doel 11. Talent In 2020 is Vlaanderen verder uitgegroeid tot een lerende samenleving. Zoveel mogelijk kinderen en volwassenen moeten het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke vorming genieten. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in hoger onderwijs iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd). Concreet halveren we het aantal	

			<p>schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.</p> <p>Ook zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.</p> <p>Een lerende samenleving erkent ten slotte competenties, waar en hoe ze ook verworven zijn</p>	
Vizier 31. Tegen 2030 is de energiekost voor de bedrijven op een eenzelfde concurrentieel niveau met de ons omringende landen.	SDG 9. Verzekeren toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen		<p>Doel 7. Energie</p> <p>Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dit komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede. Hiertoe worden enerzijds efficiëntiewinsten geboekt om de elektriciteitsvraag te beperken. Daardoor en in overeenstemming met de Europees aangegane verbintenissen, is tegen 2020 de energie-efficiëntie gestegen, en dienovereenkomstig het (relatieve) energieverbruik gedaald. Zodoende is de CO2-emissie tegen 2020 gedaald overeenkomstig de Europese aangegane verbintenissen. Anderzijds wordt de productiecapaciteit voor elektriciteit uitgebreid -o.a. door het betrekken van voldoende spelers-, waarbij het aandeel elektriciteit geproduceerd uit hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve WKK aanzienlijk stijgt, zoals in Vlaanderen vereist zal zijn in uitvoering van de Europese richtlijn hernieuwbare energie. Ook wordt het elektriciteitsnet in dat kader omgevormd tot een internationaal goed geïnterconnecteerd en slim net waarop decentrale productie-eenheden en nieuwe toepassingen kunnen worden gekoppeld.</p>	
Vizier 32. Tegen 2030 sluiten we zoveel mogelijk kringlopen in functie van een circulaire economie en zijn de koolstofvoetafdruk en materialenvoetafdruk van de Vlaamse consumptie afgenomen in verhouding met de levenskwaliteit	SDG 12. Verzekeren duurzame consumptie- en productiepatronen	Transitie circulaire economie	<p>Doel 8. Eco-efficiëntie</p> <p>Een verdere ontkoppeling van economische groei en het geheel van emissies en afvalproductie is gerealiseerd door een gestaag stijgende materiaal- en energie-</p>	

<p>en zijn de voedselverliezen in Vlaanderen met 30 % verminderd.</p>			<p>efficiëntie in de verschillende maatschappelijke sectoren. De plaatsing van dak- of zoldervloerisolatie, de vervanging van enkel glas en inefficiënte verwarmingsinstallaties en innovaties in de sector zorgen er tegen 2020 onder andere voor dat het energiegebruik van het gebouwenpark aanzienlijk daalt. Tegen 2020 beantwoorden nieuwbouwwoningen aan de optimale energieprestatienorm. Vlaanderen slaagt erin om het potentieel aan economische activiteiten en werkgelegenheid dat uit deze beleidsopties voortvloeit, in het bijzonder ook in de hernieuwbare energiesector, zoveel mogelijk te realiseren.</p> <p>Doel 14 Milieu</p> <p>Voor water- en luchtkwaliteit, bodembescherming en geluidshinder scoort Vlaanderen in 2020 even goed als Europese economische topregio's. De gestage afname van de druk op milieu en natuur maakt dat het aantal gezonde levensjaren dat verloren gaat als gevolg van milieuvervuiling, significant daalt. Het beleid focust binnen een Europese context op belangrijke uitdagingen en risico's. Zo moeten de gekozen maatregelen leiden tot (1) een verdergaande verlaging van de broeikasgasemissies conform de voor Vlaanderen vastgestelde doelstellingen in het kader van de Europese klimaatwetgeving, (2) een vermindering in 2020 van de gemiddelde jaarconcentratie aan fijn stof (PM10) met 25% t.a.v. 2007, waarbij alle Europese fijnstofnormen onverkort worden gerespecteerd. (3) een significante daling van de potentieel ernstig gehinderden door geluidsoverlast door verkeer met 15% tegen 2020. De meeste Vlaamse waterlopen hebben een goede ecologische toestand bereikt zodat het effectief mogelijk is dat ten laatste in 2021 voldaan is aan de kwaliteitsvereisten van de kaderrichtlijn water. Om de gevolgen van de klimaatswijziging op vlak van o.a. waterhuishouding en biodiversiteit op te vangen, is werk gemaakt van een heus adaptatiebeleid.</p>	
---	--	--	---	--

<p>Vizier 33. Tegen 2030 is de genetische diversiteit in stand gehouden van zaden, cultuurgewassen en gefokte en gedomesticeerde dieren en hun in het wild levende verwanten, en worden de voordelen afkomstig van het gebruik van genetische hulpbronnen en daaraan gekoppelde traditionele kennis eerlijk en billijk gedeeld.</p>	<p>SDG 2. Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw</p>		<p>Doel 15. Natuur</p> <p>Inzake biodiversiteit kan Vlaanderen in 2020 de vergelijking met de Europese economische topregio's aan. Hiertoe heeft Vlaanderen voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren. Zowel de beboste oppervlakte als de kwaliteit ervan nemen aanzienlijk toe en minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt over een stadsbos of heeft er een opgestart. Natuurbehoud en landschapszorg zorgen voor bijkomende tewerkstelling.</p>	
<p>Vizier 34. Tegen 2030 het aantal getroffen en aanzienlijk verminderen en in aanzienlijke mate de economische impact, inclusief rampschade aan kritische infrastructuur en ontwrichting van basisdiensten, die veroorzaakt wordt door weersomstandigheden en klimaatgerelateerde rampen, waarbij de klemtoon ligt op het beschermen van de armen en van mensen in kwetsbare situaties, het responsabiliseren en ondersteunen van de betrokken sectoren en op het, beschermen tegen armoede veroorzaakt door weeromstandigheden en klimaatgerelateerde rampen.</p>	<p>SDG 11. Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief veilig, veerkrachtig en duurzaam</p> <p>SDG 1: Beëindig de armoede overal en in al haar vormen;</p>		<p>Niet afzonderlijk voorzien (kadert wel in milieubeleid, doel 14 en 15)</p>	
<p>Vizier 35. Tegen 2030 komen tot een milieuvriendelijk beheer van chemicaliën en van alle afval gedurende hun hele levenscyclus, en de uitstoot, aanzienlijk beperken in lucht, water en bodem om hun negatieve invloeden op de menselijke gezondheid en het milieu zoveel mogelijk te beperken.</p>	<p>SDG 12. Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen</p>	<p>Transitie circulaire economie</p>	<p>Doel 14 Milieu</p> <p>Voor water- en luchtkwaliteit, bodembescherming en geluidshinder scoort Vlaanderen in 2020 even goed als Europese economische topregio's. De gestage afname van de druk op milieu en natuur maakt dat het aantal gezonde levensjaren dat verloren gaat als gevolg van milieuvuiling, significant daalt. Het beleid focust binnen een Europese context op belangrijke uitdagingen en risico's. Zo moeten de gekozen maatregelen leiden tot (1) een verdergaande verlaging van de broeikasgasemissies conform de voor Vlaanderen vastgestelde doelstellingen in het kader van de Europese klimaatwetgeving, (2) een vermindering in 2020 van de gemiddelde jaarconcentratie aan fijn stof (PM10) met 25% t.a.v. 2007, waarbij alle Europese fijnstofnormen</p>	

			onverkort worden gerespecteerd. (3) een significante daling van de potentieel ernstig gehinderden door geluidsoverlast door verkeer met 15% tegen 2020. De meeste Vlaamse waterlopen hebben een goede ecologische toestand bereikt zodat het effectief mogelijk is dat ten laatste in 2021 voldaan is aan de kwaliteitsvereisten van de kaderrichtlijn water. Om de gevolgen van de klimaatwijziging op vlak van o.a. waterhuishouding en biodiversiteit op te vangen, is werk gemaakt van een heus adaptatiebeleid.	
Vizier 36 Tegen 2030 is gegarandeerd dat mensen overall in de mogelijkheid zijn om duurzame keuzes te maken, dat ze daarbij beschikken over relevante en handzame informatie en zich bewust zijn van levensstijlen die in harmonie zijn met de natuur, en dat hun omgeving en de omstandigheden maken dat de duurzame keuze, de meest logische en eenvoudige keuze is	SDG 12. Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen	Transitie circulaire economie	Niet afzonderlijk voorzien (kadert wel in milieubeleid, doel 14 en 15)	
Vizier 37. Tegen 2030 heeft iedere watergebruiker via een transparante en redelijke prijs optimaal toegang tot water. De kwaliteit, en betaalbaarheid van drinkwater voor de burger blijft gegarandeerd, ook voor de kwetsbare groepen.	SDG 6. Verzeker toegang en duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen;		Niet afzonderlijk voorzien (kadert wel in milieubeleid, doel 14 en 15)	
Vizier 38. Tegen 2030 is de waterverontreiniging verder beperkt en is de hydromorfologie hersteld zodat het behalen van de goede toestand in de meeste Vlaamse waterlopen en grondwaterlagen mogelijk is, als cruciale opstap naar een robuust watersysteem en als bijdrage aan de bescherming van het marien milieu.	SDG 6. Verzeker toegang en duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen; SDG 14. Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen		Niet afzonderlijk voorzien (kadert wel in milieubeleid, doel 14 en 15)	
Vizier 39. Tegen 2030 is de waterbevoorrading veilig gesteld door enerzijds de oppervlaktewater- en grondwatervoorraden te beschermen en voldoende ruimte en opslag voor water te voorzien, en anderzijds verspilling te vermijden, alternatieve	SDG 6. Verzeker toegang en duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen;		Niet afzonderlijk voorzien (kadert wel in milieubeleid, doel 14 en 15)	

waterbronnen maximaal te benutten en waterhergebruik aan te moedigen.				
Vizier 40. Tegen 2030 is de visvangst op een doeltreffende manier gereguleerd en is een einde gemaakt aan overbevissing, aan illegale, niet-aangegeven en ongereguleerde visserij en aan destructieve visserijpraktijken, en zijn op wetenschap gebaseerde beheerplannen geïmplementeerd om de visvoorraden zo snel mogelijk te herstellen, op zijn minst op niveaus die een maximale duurzame opbrengst kunnen garanderen zoals bepaald door hun biologische kenmerken.	SDG 14. Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen		Niet afzonderlijk voorzien (kadert wel in milieubeleid, doel 14 en 15)	
Vizier 41. Tegen 2030 zijn de ecosystemen en hun diensten en biodiversiteit minstens behouden, is de aftakeling van de natuurlijke leefgebieden ingeperkt en zijn met uitsterven bedreigde soorten beschermd.	SDG 15. Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe. SDG 14. Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen		Doel 15. Natuur Inzake biodiversiteit kan Vlaanderen in 2020 de vergelijking met de Europese economische topregio's aan. Hiertoe heeft Vlaanderen voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren. Zowel de beboste oppervlakte als de kwaliteit ervan nemen aanzienlijk toe en minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt over een stadsbos of heeft er een opgestart. Natuurbehoud en landschapszorg zorgen voor bijkomende tewerkstelling.	
Vizier 42. Tegen 2030 is gegarandeerd en aangetoond dat alle openbare bossen en 50% van de private bossen volgens de nieuwe criteria geïntegreerd natuurbeheer worden beheerd en dat Vlaanderen in verhoogde mate bijdraagt tot de bevordering van duurzaam bosbeheer en de vermindering van ontbossing op wereldniveau.	SDG 15. Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.		Niet afzonderlijk voorzien (kadert wel in milieubeleid, doel 14 en 15)	
Vizier 43. Tegen 2030 mag er in Vlaanderen netto geen gedegradeerde grond meer bijkomen.	SDG 15. Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.	Transitie circulaire economie	Niet afzonderlijk voorzien (kadert wel in milieubeleid, doel 14 en 15)	

<p>Vizier 44. Tegen 2030 krijgen nieuwe invasieve soorten geen kans om zich te vestigen en worden aanwezige invasieve exoten bestreden of onder controle gehouden om hun impact te voorkomen of te beperken</p>	<p>SDG 15. Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.</p>		<p>Niet afzonderlijk voorzien (kadert wel in milieubeleid, doel 14 en 15)</p>	
<p>Vizier 45. In 2030 heeft Vlaanderen op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke, eenvoudige, slanke en transparante instellingen. met oog voor participatieve en representatieve besluitvorming.</p>	<p>SDG 16. Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen</p>		<p>18. Overheid</p> <p>Een efficiënte en kwaliteitsvolle overheid en regelgeving draagt op structurele wijze bij tot het welzijn en de welvaart van de bevolking. De overheden, elk op hun niveau, realiseren in 2020 substantiële efficiëntiewinsten vergelijkbaar met de topregio's die een vergelijkbaar overheidsaanbod realiseren wat hen toelaat de kwaliteit van dienstverlening aan burgers en ondernemingen sterk te verbeteren. De Vlaamse overheid werkt op korte termijn een set van outputgerichte indicatoren uit, die de kwaliteit en kwantiteit, de efficiëntie én de relatie tussen alle dimensies van het overheidsingrijpen kan opvolgen, evalueren en zo nodig in overleg met de betrokkenen kan bijsturen.</p> <p>Doel 19. Maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid</p> <p>Alle maatschappelijke actoren worden meer actief bij het beleid betrokken. Dit bevordert het gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsbesef en de gemeenschappelijke actieve oplossingsgerichtheid van de overheid en het middenveld voor belangrijke maatschappelijke uitdagingen, zoals duurzame ontwikkeling. Meer organisaties en ondernemingen nemen maatschappelijke verantwoordelijkheid op en MVO is algemeen verspreid. Organisaties en ondernemingen worden daarbij ondersteund door de sociale partners en door de overheid. Het Vlaams sociaaleconomische overleg - zowel tussen de sociale partners onderling als met de overheid - over het volledige sociaaleconomische spectrum ondersteunt in 2020 in sterkere mate het</p>	

			maatschappelijk draagvlak en verhoogt de efficiëntie van het overheidsbeleid. Ook het overleg tussen de Verenigde Verenigingen en de overheid in het kader van hun charter draagt daartoe bij.	
Vizier 46. Op alle beleidsniveaus wordt het beleid getoetst aan de duurzameontwikkelingsdoelstellingen zodat het bijdraagt aan de realisatie ervan tegen 2030.	SDG 16. Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen		Doel 19. Maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid Alle maatschappelijke actoren worden meer actief bij het beleid betrokken. Dit bevordert het gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsbesef en de gemeenschappelijke actieve oplossingsgerichtheid van de overheid en het middenveld voor belangrijke maatschappelijke uitdagingen, zoals duurzame ontwikkeling. Meer organisaties en ondernemingen nemen maatschappelijke verantwoordelijkheid op en MVO is algemeen verspreid. Organisaties en ondernemingen worden daarbij ondersteund door de sociale partners en door de overheid. Het Vlaams sociaaleconomische overleg - zowel tussen de sociale partners onderling als met de overheid - over het volledige sociaaleconomische spectrum ondersteunt in 2020 in sterkere mate het maatschappelijk draagvlak en verhoogt de efficiëntie van het overheidsbeleid. Ook het overleg tussen de Verenigde Verenigingen en de overheid in het kader van hun charter draagt daartoe bij	
Vizier 47. Vlaanderen bevordert doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke partnerschappen die bijdragen aan de realisatie van de duurzame-ontwikkelings-doelstellingen tegen 2030 binnen en buiten Vlaanderen.	SDG 17. Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling		Doel 19. Maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid Alle maatschappelijke actoren worden meer actief bij het beleid betrokken. Dit bevordert het gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsbesef en de gemeenschappelijke actieve oplossingsgerichtheid van de overheid en het middenveld voor belangrijke maatschappelijke uitdagingen, zoals duurzame ontwikkeling. Meer organisaties en ondernemingen nemen maatschappelijke verantwoordelijkheid op en MVO is algemeen verspreid. Organisaties en ondernemingen worden daarbij ondersteund door de sociale partners en door de overheid. Het Vlaams sociaaleconomische overleg - zowel tussen de sociale partners onderling als met de overheid - over het volledige sociaaleconomische spectrum ondersteunt in 2020 in sterkere mate het	

			maatschappelijk draagvlak en verhoogt de efficiëntie van het overheidsbeleid. Ook het overleg tussen de Verenigde Verenigingen en de overheid in het kader van hun charter draagt daartoe bij	
Vizier 48. Tegen 2030 levert, Vlaanderen inspanningen om haar bijdrage aan de 0,7 % norm in het kader van ontwikkelingssamenwerking te realiseren	SDG 17. Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling		Niet afzonderlijk vermeld	
Vizier 49. Tegen 2030 is er een verschuiving binnen de overheidsuitgaven naar investeringen, waardoor Vlaanderen inzake publieke investeringen bij de top van Europa hoort.	SDG 17. Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling		Doel 20. Begroting De Vlaamse overheid blijft volgend decennium financieel gezond. Het uitgangspunt is de eind 2008 verworven schuldenvrije positie te behouden. De begrotingsdoelstellingen worden gewaarborgd door een eigen Vlaams stabiliteitsprogramma dat binnen het kader van een meerjarenbegroting de jaarlijkse begrotingsdoelstellingen vastlegt in functie van de conjunctuur en de verwachte toekomstige uitdagingen. De Vlaamse overheid zet in de komende jaren substantiële stappen om te komen tot een meer prestatiegerichte begroting.	